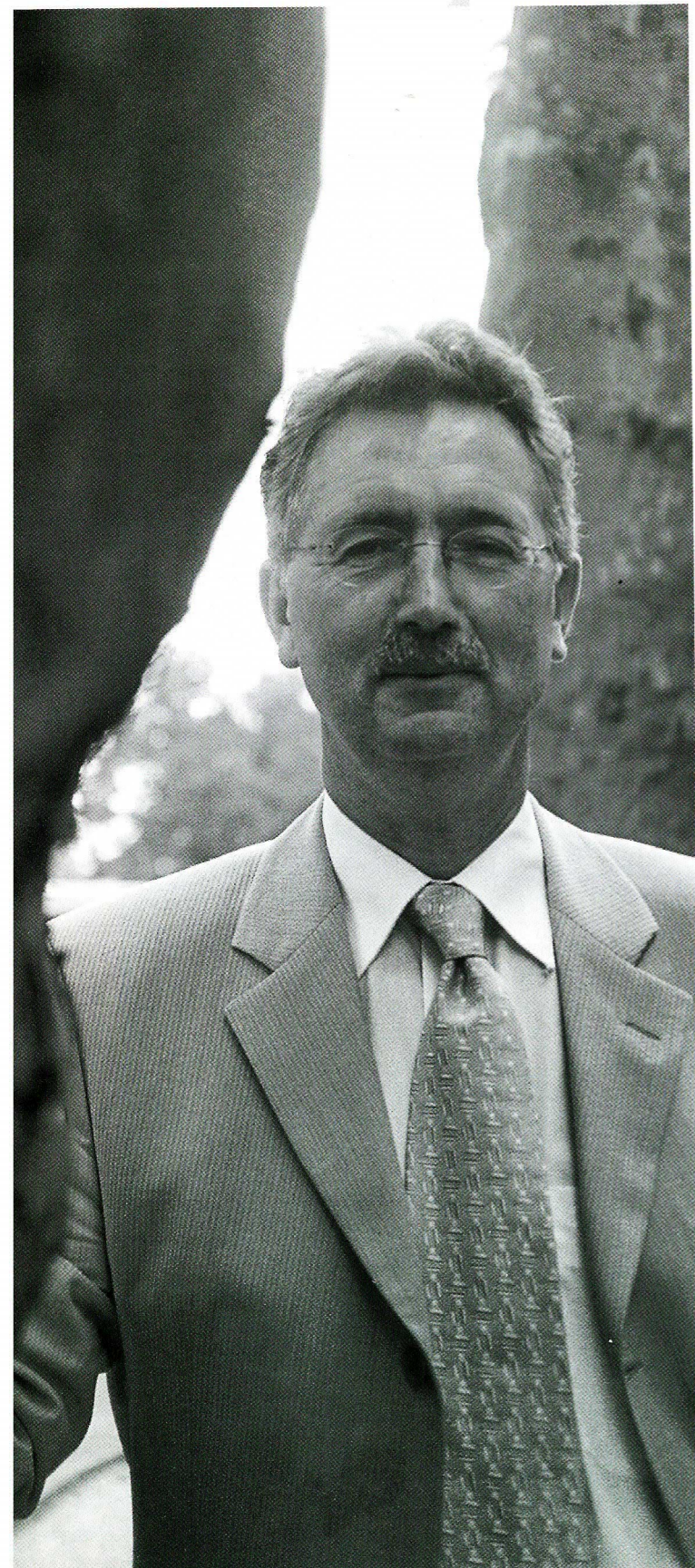

André van der Zande (foto Lex Broere)

Twee over groen en poen

Roelof Balk (foto Lex Broere)

Roelof Balk is directeur van het Nationaal Groenfonds. André van der Zande is directeur-generaal bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Balk vindt dat de rijksoverheid een kader moet scheppen waarin regionale fondsen kunnen worden ingepast. Van der Zande is meer terughoudend over de rol van de rijksoverheid bij regionale fondsvorming.

Als het aan het Nationaal Groenfonds ligt moet het Rijk zich verdiepen in de vele regionale fondsen voor plattelandsontwikkeling; fondsen die opgericht zijn om bijvoorbeeld het landelijk gebied te verbeteren, natuur aan te leggen, het landschap te onderhouden of water ruimte te geven. De regio wil iets met het landelijk gebied en zoekt daar geld voor. Ze stopt het geld in een fonds en gaat aan de slag. Het Groenfonds zou graag zien dat het Rijk deze fondsen een plaats geeft in het financieringssysteem voor het landelijk gebied, omdat er ook rijksdoelen in de regio liggen zoals de ecologische hoofdstructuur of waterberging. In deze opzet trekt het Rijk zich dus niet helemaal terug uit de regio; zij streeft haar eigen doelen na door de regionale fondsen te ondersteunen.

Balk: "Ons pleidooi is dat de rijksoverheid een coördinerende rol moet blijven spelen. Heel veel regionale pilots zijn nu vrijwel louter op het regionaal niveau gericht, terwijl er ook richtlijnen van het Rijk zijn. Het is een groot voordeel dat de provincies meer regie hebben gekregen in het landelijk gebied, omdat zij bij uitstek inzicht hebben in de praktijk en het beste kunnen bepalen hoe verschillende functies ruimtelijk kunnen worden geïntegreerd. Maar er liggen ook nog steeds ruimtelijke claims van nationaal belang en die kunnen wel eens tussen wal en schip raken. De rijksoverheid kan de vinger aan de pols houden door de regionale fondsen te ondersteunen."

Natuurlijk, zegt André van der Zande, directeur-generaal van het ministerie van LNV. Natuurlijk zouden die fondsen dat graag zien. "Maar vanuit onze optiek zijn er toch ook risico's, reageert Van der Zande. "We zijn op zich enthousiast over fondsen zoals Meerstad Groningen (zie elders in de special), maar het betekent wel dat de overheid risicodragend in projecten stapt. Dat kan goed maar ook fout gaan. De afgelopen jaren leek het nooit fout te kunnen gaan, maar het laatste jaar laat zien dat een projectontwikkelaar nu eenmaal risico's loopt. Wij zullen regionale initiatieven goed moeten volgen, maar we staan niet te springen om zomaar overal geld in te stoppen."

Concurreren

Van der Zande: "Als er dan eens een keer een project als Meerstad Groningen voorbij komt, dan moet de minister toestemming geven om daar als rijksoverheid in te stappen. Opmerkelijk is natuurlijk dat we al een fonds hebben: het Groenfonds! Dat fonds heeft een ministeriële toestemming om te proberen met geld meer geld te maken. Dus in die zin kan

ik het pleidooi van het Groenfonds wel plaatsen. Zij bepleiten eigenlijk een nationaal kader, een soort fonds dat ze zelf al zijn en dat regionale initiatieven kan ondersteunen. Het lijkt mij goed dat het Groenfonds daar meer ruimte voor krijgt." Wel plaatst Van der Zande er een bedenking bij. Behalve het Groenfonds mag ook Dienst Landelijk Gebied in sommige gevallen meedoen aan ontwikkelingsgerichte, risicodragende trajecten. "Het ergste wat je in dit soort situaties kunt krijgen is dat verschillende clubs met elkaar gaan concurreren. Ik denk dat het Rijk voorlopig voldoende mogelijkheden heeft om te experimenteren met ontwikkelingsgerichte projecten. Projecten waarbij de uitkomst niet bij voorbaat vast ligt. Projecten waar enig risico in zit. Vrom en LNV willen zeker dat pad op maar we moeten dat niet overhaast doen. En als er goede initiatieven zijn, bijvoorbeeld van provincies, willen wij ruimte bieden om mee te werken aan financieringsconstructies. Het landelijk gebied zit soms inderdaad op slot en ik denk dat het Rijk daar op deze manier wat meer dynamiek in kan krijgen. Maar het is en blijft overheidsgeld waarover de minister verantwoording moet afleggen."

Prijzen

Dan de discussie over grondaankoop voor de ecologische hoofdstructuur. Balk vindt dat de overheid de aankoop ook in slecht economisch tij kan betalen door het geld te lenen. Balk: "De uitdaging is simpel. Iedereen wil dat gebieden en regio's zich in een positieve richting ontwikkelen. Daar is geld voor nodig. De kunst is nu een vorm te vinden die conjunctuurongevoelig is. Het Rijk moet gelijkmatig blijven investeren in het landelijk gebied, in voor- en tegenspoed. Ik denk dat het heel verantwoord is geld te lenen voor bijvoorbeeld de aankoop van landbouwgrond. De staat kan geld lenen via obligaties van burgers. Het is het spaargeld van Nederlanders. Dus als de samenleving wil investeren in groen, en onderzoeken wijzen uit dat dat inderdaad zo is, zou ik dat via de staat ook doen. Dan is het belangrijk dat je als overheid op een gelijkmatig niveau 'in de markt' bent, en de invloed op de grondprijzen beperkt. Als dat moet, dan wat mij betreft maar via leningen."

"Dat is natuurlijk een heel logische en aantrekkelijke gedachte na tien jaar van economische voorspoed", reageert Van der Zande. "Het geld kon niet op en als je geen geld meer had, leende je gewoon. De bezuinigingen van vorig jaar blokkeerden de grondaankopen. In het nieuwe regeerakkoord is nu gelukkig een bedrag van 700 miljoen euro uitgetrokken voor de ecologische hoofdstructuur en de reconstructie. Dat is hoognodig. De discussie over lenen voor grondaankoop lijkt mij met dat gegeven even niet meer opportuun."

Geert van Duinhoven